

Suplement: Integracja komunikacji włączającej w praktyce VET.

Spis treści

Wprowadzenie	2
Podejmowanie wyzwań związanych z integracją grup szczególnie wrażliwych w kształceniu i szkoleniu zawodowym	3
1. Czym jest komunikacja włączająca?	4
Ocena - Refleksja nad uprzedzeniami i uprzedzeniami	7
2. Integracyjna, empatyczna komunikacja i aktywne słuchanie	14
Empatyczna komunikacja i aktywne słuchanie: Częściowe rozwiązania dla integracji	15
3. Projektowanie instruktażowe dla umiejętności miękkich w komunikacji włączającej	16
Wykorzystanie umiejętności miękkich w kształceniu i szkoleniu zawodowym grup szczególnie wrażliwych	19
3.1 Osoby niepełnosprawne	21
Odkrywanie scenariusza integracji dla osób niepełnosprawnych	22
Odgrywanie ról: Wspólne rozwiązania dla integracyjnego procesu uczenia się	23
Integracja osób niepełnosprawnych w nauczaniu VET	26
3.2 Osoby LGBTQIA+	29
Odkrywanie integracji osób LGBTQIA+ w edukacji	30
Jakie wyzwania stoją przed osobami LGBTQIA+?	31
Praktyczne sposoby wspierania inkluzji w praktyce kształcenia i szkolenia zawodowego	32
3.3 Uchodźcy i imigranci	35
Aktywność: Doświadczanie wykluczenia i niesprawiedliwości	36
Emocjonalne żniwo uporczywego wykluczenia	39
3.4 Młodzież dorastająca w środowiskach o ubogich zasobach	40
Praktyczne rozwiązania pozwalające stworzyć środowisko sprzyjające włączeniu społecznemu	43
4. Zalecenia dla praktyków VET	45
Wskaźniki włączenia w kształcenie i szkolenie zawodowe w oparciu o zasoby UE	46
Kluczowe wskaźniki włączenia w kształcenie i szkolenie zawodowe	46
Pełna metodologia monitorowania inkluzji	47
Wnioski: Budowanie integracyjnych systemów kształcenia i szkolenia zawodowego	52

Wprowadzenie

Myślenie projektowe jest potężnym narzędziem kształcenia i szkolenia zawodowego (VET). Zapewnia ustrukturyzowane, ale elastyczne ramy, które usprawniają zarówno nauczanie, jak i uczenie się. Podejście to kładzie nacisk na rozwiązywanie problemów poprzez współpracę, kreatywność i iteracyjny rozwój, co doskonale współgra z praktycznym, praktycznym charakterem programów VET.

Koncentrując się na rzeczywistych wyzwaniach i wspierając empatię wśród uczestników, myślenie projektowe kultywuje głębsze zrozumienie różnych perspektyw i promuje innowacje w procesie uczenia się. Ponadto umożliwia uczniom przejęcie odpowiedzialności za swoją edukację, zachęcając do aktywnego uczestnictwa i zdolności adaptacyjnych. Te cechy sprawiają, że myślenie projektowe jest szczególnie skuteczne we wspieraniu praktyk integracyjnych i zapewnianiu, że unikalne potrzeby wszystkich osób, w tym grup szczególnie wrażliwych, są uwzględniane i doceniane.

Create a **POSITIVE**
and **INCLUSIVE**
learning
ENVIRONMENT

Niniejszy dokument analizuje koncepcję komunikacji włączającej w kontekście kształcenia i szkolenia zawodowego (VET). Podkreśla istotne umiejętności miękkie, które służą jako cenne narzędzia do wspierania bardziej włączających praktyk, szczególnie w przypadku stosowania metodologii myślenia projektowego. Oferując połączenie praktycznych wskazówek, teoretycznych spostrzeżeń i praktycznych strategii, niniejszy zasób ma na celu umożliwienie nauczycielom skutecznej integracji grup szczególnie wrażliwych z programami VET poprzez komunikację włączającą.

Podejmowanie wyzwań związanych z integracją grup szczególnie wrażliwych w kształceniu i szkoleniu zawodowym

Pomimo rosnącej świadomości znaczenia włączenia społecznego, integracja osób szczególnie wrażliwych w programach kształcenia i szkolenia zawodowego pozostaje poważnym wyzwaniem. Bariery takie jak niedostępna infrastruktura, ograniczony dostęp do zasobów i zakorzenione uprzedzenia w metodach nauczania często wykluczają te grupy. Ostatnie badania akademickie podkreślają różnice we wskaźnikach uczestnictwa i wynikach dla zmarginalizowanych populacji, podkreślając pilną potrzebę dopasowanych rozwiązań.

Na przykład osoby niepełnosprawne często napotykają na bariery fizyczne, które ograniczają ich dostęp do placówek szkolenia zawodowego. Rozwiązanie tego problemu wymaga nie tylko fizycznych dostosowań, takich jak rampy i windy, ale także narzędzi cyfrowych, takich jak czytniki ekranu lub treści wideo z napisami, aby wesprzeć ich doświadczenia edukacyjne. Podobnie mniejszości etniczne lub osoby, dla których język ojczysty nie jest językiem ojczystym, mogą napotykać bariery językowe, które można złagodzić, oferując wielojęzyczne zasoby lub odpowiednie kulturowo materiały dydaktyczne.

Niekorzystna sytuacja ekonomiczna również odgrywa kluczową rolę w ograniczaniu dostępu do edukacji. Konkretnym przykładem jest program, w ramach którego uczestnicy ze środowisk o niskich dochodach otrzymali bezpłatne zestawy narzędzi i pomoc finansową na pokrycie kosztów transportu, co znacznie zwiększyło frekwencję i zaangażowanie. Te ukierunkowane interwencje pokazują, w jaki sposób kontekstualizacja strategii włączających zapewnia, że grupy szczególnie wrażliwe są nie tylko uwzględniane, ale w pełni zintegrowane z programami VET.

Według partnerstwa VET Toolbox, *"integracyjne kształcenie i szkolenie zawodowe oznaczają, że osoby niepełnosprawne i bez niepełnosprawności, kobiety i mężczyźni, osoby żyjące z HIV, osoby mieszkające w odległych obszarach oraz osoby niespełniające norm behawioralnych mają prawo dostępu do kształcenia i szkolenia zawodowego oraz rynku pracy, a także uczestniczą w tych samych działaniach i wchodzić w interakcje na równych zasadach z innymi"*.

Dzięki komunikacji włączającej możemy lepiej zrozumieć i zaspokoić specyficzne potrzeby osób znajdujących się w trudnej sytuacji, uznając bariery, z jakimi borykają się na swojej drodze edukacyjnej. Przyjmując dostosowane podejścia, możemy tworzyć środowiska uczenia się,

które cenią różnorodność i promują sprawiedliwe uczestnictwo. Zapewnia to nie tylko ich pełną integrację z programami kształcenia i szkolenia zawodowego (VET), ale także wzmacnia ich pewność siebie, umiejętności i poczucie przynależności. Komunikacja włączająca staje się zatem potężnym narzędziem do zmniejszania nierówności, eliminowania dyskryminacji i zapewniania wszystkim takich samych szans na sukces i rozwój.

1. Czym jest komunikacja włączająca?

Komunikacja włączająca zapewnia, że każdy, niezależnie od swoich umiejętności lub pochodzenia, może skutecznie uczestniczyć, dzielić się i uczyć. Obejmuje rozpoznawanie różnic, dostosowywanie podejść i wspieranie środowisk, w których priorytetem jest wzajemne zrozumienie i szacunek.

Pomyśl o komunikacji włączającej jako o budowaniu mostów. Wyobraź sobie, że uczniowie znajdują się po jednej stronie rzeki, a cele edukacyjne po drugiej. Podczas gdy niektórzy mogą z łatwością przejść po schodach (metody głównego nurtu), inni potrzebują solidnego mostu z rampami, wyraźnymi znakami i systemami wsparcia. Takim mostem jest komunikacja włączająca.

Komunikacja włączająca w nauczaniu VET odnosi się do tworzenia interakcji i środowisk uczenia się, które aktywnie usuwają bariery uczestnictwa dla wszystkich uczniów. Charakteryzuje się celowym wykorzystaniem języka, narzędzi i metod zaprojektowanych w

celu uwzględnienia różnorodnych potrzeb i perspektyw. Oznacza to wyjście poza dostępność i przyjęcie podejścia pedagogicznego, które docenia wyjątkowy wkład każdego ucznia.

Na przykład w programie szkolenia zawodowego dla mechaników samochodowych instruktor może korzystać z demonstracji wizualnych, dotykowych narzędzi edukacyjnych, takich jak modele silników, i prostego języka, aby zapewnić pełne zaangażowanie uczniów o różnych poziomach umiejętności czytania i pisania lub zdolnościach sensorycznych. Badanie przeprowadzone przez Smith et al. (2021) na temat praktyk włączających w edukacji technicznej podkreśla, w jaki sposób połączenie pomocy wizualnych z uproszczonym językiem znacznie poprawia zrozumienie dla uczniów z różnicami w uczeniu się, wykazując skuteczność takich strategii komunikacji włączającej.

Grupy szczególnie wrażliwe w kształceniu i szkoleniu zawodowym często napotykają bariery, które są niewidoczne dla osób niezaznajomionych z ich doświadczeniami. Mogą one obejmować fizyczną niedostępność, bariery językowe, wyzwania społeczno-ekonomiczne lub stygmatyzację.

Maria, młoda kobieta ze społeczności znajdującej się w niekorzystnej sytuacji ekonomicznej, marzy o zostaniu stolarzem. Jednak jej ograniczony dostęp do zasobów i technologii stanowi wyzwanie. Dzięki włączeniu zasad projektowania integracyjnego do jej programu VET, instruktorzy zapewnili jej praktyczne zestawy edukacyjne i samouczki wizualne, do których mogła uzyskać dostęp offline. Pewność siebie i umiejętności Marii wzrosły.

When planning inclusive communication, always ask:

What barriers might this learner face?

How can I adapt my teaching methods to address these barriers?

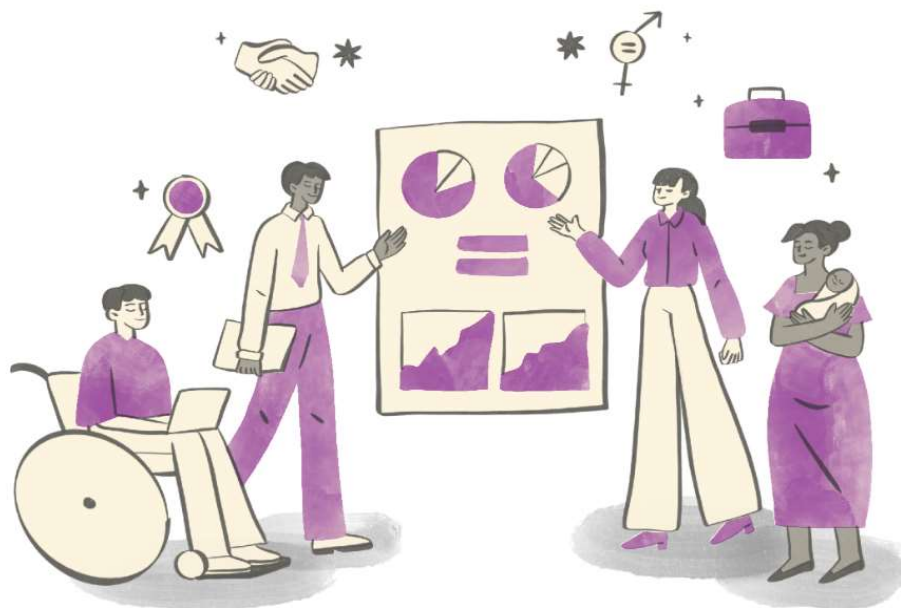
"Koncepcja osoby uczącej się z niepełnosprawnością wchodzącej w interakcje ze społeczeństwem w sposób, który prowadzi do środowisk utrudniających lub umożliwiających, rozciąga się na wszystkie osoby uczące się wykluczone z sektora VET lub w jego obrębie. Na przykład uczące się kobiety często napotykają bariery w dostępie oparte wyłącznie na postawach, zachowaniach opartych na wyzysku i stereotypowych oczekiwaniach". VET Toolbox. Te uprzedzenia społeczne utrudniają środowisko uczenia się i utrwalają nierówności.

Czasami potrzebę integracji przesłaniają nasze własne uprzedzenia. Nasza edukacja, normy społeczne i nawyki mogą nieświadomie prowadzić do zachowań wykluczających lub stać się przeszkodą w integracji. Na przykład, gdy przedstawia się ten sam problem matematyczny, często istnieje ukryte uprzedzenie, że mężczyźni są naturalnie lepsi w matematyce. Uprzedzenie to ma bezpośredni wpływ na dynamikę uczenia się: jeśli mężczyzna zмага się z matematyką, może otrzymać mniejsze wsparcie, ponieważ zakłada się, że po prostu nie wkłada wystarczająco dużo wysiłku, a nie potrzebuje dodatkowej pomocy w pokonywaniu wyzwań. Problem ten potęguje się, jeśli mężczyzna należy do grupy podatnej na zagrożenia.

I odwrotnie, kobiety mogą otrzymywać mniej zachęt z powodu założenia, że nie są tak zdolne w matematyce. Jednak kobiety mają taki sam potencjał jak wszyscy inni uczniowie. Różnica może leżeć w pewności siebie, często podważanej przez oczekiwania społeczne, które nie przewidują sukcesu akademickiego dla dziewcząt. Kiedy kobieta otrzymuje odpowiednie wsparcie, zachętę i potwierdzenie swoich umiejętności, różnica w wynikach zmniejsza się, a nawet znika.

Podkreśla to sedno komunikacji włączającej: powstrzymywanie się od osądzania, unikanie stereotypów i przekonanie, że każdy ma równy potencjał, ale niektórzy uczniowie mogą potrzebować specjalnego wsparcia, aby go osiągnąć. Komunikacja włączająca jest dźwignią, która zapewnia to wsparcie.

Badanie opublikowane w *Educational Psychology Review* (2022) podkreśla, że integracyjne praktyki pedagogiczne mogą znacznie zmniejszyć różnice w wynikach w dziedzinach STEM, szczególnie w przypadku dziewcząt i uczniów z grup marginalizowanych. Badania podkreślają, że przejście od języka skoncentrowanego na deficytach do komunikacji opartej na mocnych stronach zachęca do odporności i sprzyja sprawiedliwym wynikom.

Komunikacja włączająca pozwala nam zmniejszyć, a nawet wyeliminować lukę między niezdolnością a pełnym dostępem do wysokiej jakości edukacji. Systematycznie włączając wszystkie osoby, usuwamy te luki i tworzymy sprawiedliwą i pełną integrację dla wszystkich członków społeczności uczącej się.

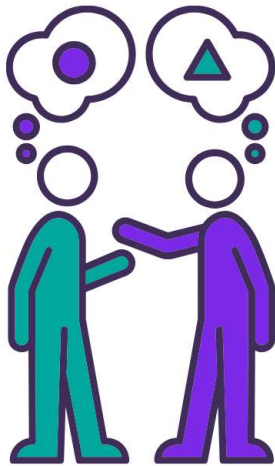
Ocena - Refleksja nad uprzedzeniami i uprzedzeniami

Zrozumienie i ocena naszych uprzedzeń i uprzedzeń jest kluczowym krokiem w kierunku wspierania integracyjnego środowiska VET. Nieświadome uprzedzenia, ukształtowane przez normy społeczne, osobiste doświadczenia i wpływy kulturowe, mogą nieumyślnie wpływać na sposób interakcji nauczycieli z uczniami. Identyfikując te uprzedzenia, nauczyciele mogą:

- Kultywowanie samoświadomości, która jest podstawą rozwoju osobistego i zawodowego.
- Tworzenie sprawiedliwych środowisk edukacyjnych, w których wszyscy uczniowie czują się doceniani i wspierani.
- Poprawa jakości nauczania poprzez usuwanie niezamierzonych barier utrudniających integrację.

- Zwiększenie ich zdolności do dostosowywania się do zróżnicowanych potrzeb, zapewniając, że programy VET są dostępne i integracyjne dla wszystkich grup.

Ocena uprzedzeń nie polega na osądzaniu, ale na otwarciu drzwi do pozytywnych zmian i poprawy praktyk integracyjnych.

Cel:

Poniższe ćwiczenie ma na celu pomóc nauczycielom VET zidentyfikować i zastanowić się nad ich potencjalnymi uprzedzeniami. W ten sposób mogą oni zbadać, w jaki sposób te uprzedzenia mogą wpływać na ich metody nauczania i interakcje z uczniami, szczególnie tymi z grup szczególnie wrażliwych. Ostatecznym celem jest stworzenie praktycznych strategii wspierania inkluzywności w programach VET.

PRE-JUDICIOMETER

Instructions

1. Take 15–20 minutes to complete the survey in a quiet, reflective environment.
2. Respond honestly to each question; this is a personal exercise with no right or wrong answers.
3. After completing the survey, review your responses and consider areas where you might improve your inclusivity practices.

Self-assessment 1 : Reflecting on beliefs and attitudes

Rate your agreement with the following statements on a scale of 1 to 5:
1 = Strongly Disagree, 5 = Strongly Agree

1. I believe all learners, regardless of background, can achieve the same level of success with the right support.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
2. I feel more comfortable working with learners who share my cultural or social background.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
3. I sometimes make assumptions about a learner's abilities based on their gender, ethnicity, or economic status.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
4. I often think that learners from vulnerable groups might struggle more in vocational training compared to others.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
5. I consciously adapt my teaching methods to ensure inclusion for all learners.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
When I notice a learner struggling, I first consider whether my teaching methods could be improved to help them.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

PRE-JUDICIOMETER

Self-assesment 2 : Evaluating Behaviors in Practice

Answer these questions with YES or NO :

1. Have I ever assumed that a learner's poor performance was due to a lack of effort rather than external barriers?	☐ Yes	☐ No
2. Do I actively seek to understand the unique challenges faced by learners from vulnerable groups?	☐ Yes	☐ No
3. Have I ever avoided addressing an issue of discrimination in my class because it felt uncomfortable?	☐ Yes	☐ No
4. Do I ensure that my teaching materials are accessible to learners with different abilities (e.g., visual, auditory, or physical impairments)?	☐ Yes	☐ No
5. IHave I received feedback from learners about feeling excluded or misunderstood?	☐ Yes	☐ No

Dyskusja grupowa: Refleksja oparta na scenariuszu

Cel:

To ćwiczenie ma na celu podkreślenie, w jaki sposób nasze postrzeganie innych wpływa na naszą interpretację ich zachowania oraz odkrycie, w jaki sposób uprzedzenia i uprzedzenia kształtują nasze osądy i interakcje. Poprzez zorganizowane dyskusje uczestnicy rozwiną większą świadomość własnych uprzedzeń i zbadają strategie ich łagodzenia w środowisku VET.

Przygotowanie: Podziel uczestników na małe grupy składające się z 3-4 osób. Muszą być co najmniej dwie grupy, aby zapewnić różnorodność perspektyw.

Wskazówki dla moderatora: Upewnij się, że każdy ma szansę wyrazić swoje myśli bez osądzania i zachęcaj do otwartej eksploracji pomysłów.

Podkreśl znaczenie:

- Słuchanie z szacunkiem.
- Nieoceniający dialog.
- Uczciwa autorefleksja.

Potrzebne materiały:

- Kopie scenariuszy dla każdej grupy.
- Materiały piśmiennicze dla uczestników.
- Tablica lub flipchart do zapisywania refleksji grupowych.

Instrukcje:

1. Wybierz jeden scenariusz z dostępnych opcji (ten sam dla wszystkich grup). Każda grupa skupi się na tym scenariuszu przez cały czas trwania ćwiczenia.

Imagine the following scenarios and answer the questions:

Scenario 1:

A male learner from an economically disadvantaged background consistently arrives late to class.

- What is your initial assumption about the reason for their tardiness?
- How would you address the situation?

Scenario 2:

A female learner in a traditionally male-dominated field like construction raises her hand less often in group discussions.

- What do you believe might be causing this behavior?
- How would you encourage her to participate more actively?

Scenario 3:

A learner with a physical disability is unable to use certain tools during a practical session.

- What is your immediate reaction?
- What steps would you take to ensure the learner can fully participate?

2. Praca grupowa | 20-25 minut

- Członek każdej grupy czyta na głos wybrany scenariusz.
- Każdy uczestnik zapisuje swoją indywidualną odpowiedź na pierwsze pytanie w scenariuszu.
- Grupa omawia swoje odpowiedzi przez pięć minut, szukając wyjaśnień i zastanawiając się nad różnorodnością perspektyw.
- Powtórz ten proces z drugim pytaniem.
- Ponownie przedyskutuj odpowiedzi i poznaj różne punkty widzenia.

3. Prezentacje grupowe | 30 minut

Każda grupa przedstawia swoje odpowiedzi na pierwsze pytanie.

Moderator zapisuje je na tablicy lub flipcharcie, odnotowując wszelkie powtarzające się tematy lub uprzedzenia, które się pojawiają.

Po tym, jak wszystkie grupy podzielą się swoimi odpowiedziami, moderator prosi uczestników o zidentyfikowanie wszelkich uprzedzeń, uprzedzeń lub postaw dyskryminacyjnych w odpowiedziach.

Skategoryzuj odpowiedzi (np. uprzedzenia, dyskryminacja bezpośrednia, dyskryminacja pośrednia, uprzedzenia) i zapisz je na tablicy.

Zaangażuj się w szerszą rozmowę na temat źródeł tych uprzedzeń:

- Dlaczego mamy takie uprzedzenia?
- W jaki sposób czynniki kulturowe, społeczne i edukacyjne przyczyniają się do takiego postrzegania?

Postępuj zgodnie z tym samym procesem, aby przedstawić, przeanalizować i zastanowić się nad odpowiedziami na drugie pytanie.

Po przeanalizowaniu obu pytań poprowadź dyskusję na temat rozwiązań:

- Czy proponowane rozwiązania są praktyczne i możliwe do zastosowania w szkoleniach zawodowych?
- Jak można skutecznie wdrożyć te rozwiązania w programach VET?

Oto materiał z **Partnerstwa UE na rzecz Młodzieży**, który pozwala dogłębnie zbadać i rozwinąć kompetencje w zakresie uczenia się międzykulturowego: [T-Kit 4: Uczenie się międzykulturowe](#)

2. Integracyjna, empatyczna komunikacja i aktywne słuchanie

A - Komunikacja włączająca VS komunikacja empatyczna

- **Komunikacja włączająca** koncentruje się na zapewnieniu, że wszystkie osoby, niezależnie od ich pochodzenia, umiejętności lub potrzeb, mogą skutecznie uzyskiwać dostęp do informacji i angażować się w nie. Jej głównym celem jest usuwanie barier i tworzenie środowisk, w których wszyscy czują się widziani, słyszani i doceniani.
- **Z drugiej strony komunikacja empatyczna** kładzie nacisk na zrozumienie i dzielenie się uczuciami innych. Jest głęboko osobista i emocjonalna, a jej celem jest budowanie więzi poprzez wrażliwość i współczucie.

Przykład: W klasie VET komunikacja włączająca może obejmować dostarczanie pisemnych instrukcji wraz z ustnymi wyjaśnieniami dla uczniów z upośledzeniem słuchu. Komunikacja empatyczna obejmowałaby rozpoznanie niepokoju ucznia związanego z zadaniem i zaoferowanie mu wsparcia lub zachęty.

Integrując wszystkie aspekty, empatyczną komunikację, aktywne słuchanie i systemową integrację - nauczyciele mogą stworzyć środowisko, które naprawdę wspiera i ceni każdego ucznia.

B - Różnica między komunikacją włączającą a aktywnym słuchaniem

- **Aktywne słuchanie** jest umiejętnością w szerszych ramach komunikacji włączającej. Podczas gdy aktywne słuchanie koncentruje się na pełnym zaangażowaniu i zrozumieniu przekazu mówcy, komunikacja włączająca obejmuje szerszy zakres praktyk, w tym dostępność, reprezentację i zdolność adaptacji.

Przykład: Nauczyciel praktykujący aktywne słuchanie może kiwać głową i zadawać pytania wyjaśniające, aby zrozumieć obawy ucznia. Komunikacja włączająca poszłaby dalej, zapewniając wszystkim uczniom narzędzia i możliwości wyrażania swoich obaw, takie jak zapewnienie wielojęzycznego wsparcia lub alternatywnych form komunikacji.

Empatyczna komunikacja i aktywne słuchanie: Częściowe rozwiązania dla integracji

Podczas gdy empatyczna komunikacja i aktywne słuchanie są niezbędne do wspierania więzi i zrozumienia, stanowią one tylko część wyzwań związanych z osiągnięciem komunikacji włączającej. Podejścia te w dużej mierze opierają się na umiejętnościach interpersonalnych i mogą przeoczyć bariery systemowe lub strukturalne, które uniemożliwiają prawdziwą integrację.

- **Aktywne słuchanie w pojedynkę:** Podczas zajęć grupowych w ramach programu VET w branży budowlanej instruktor uważnie słucha skargi ucznia dotyczącej trudności w korzystaniu z niektórych narzędzi, ale nie zapewnia alternatywnych opcji, pozostawiając kwestię nierozwiązaną.
- **Tylko empatyczna komunikacja:** Nauczyciel może aktywnie słuchać ucznia ze środowiska uchodźców, który dzieli się swoimi trudnościami ze zrozumieniem żargonu technicznego. Świadczy to o empatycznej komunikacji. Jednak komunikacja nie jest w pełni włączająca, jeśli materiały szkoleniowe pozostają niedostępne lub kulturowo nieistotne.
- **Komunikacja włączająca w praktyce:** W tym samym scenariuszu instruktor nie tylko słucha, ale także zapewnia, że dostosowane narzędzia są dostępne dla uczniów z ograniczeniami fizycznymi, umożliwiając pełne uczestnictwo.

3. Projektowanie instruktażowe dla umiejętności miękkich w komunikacji włączającej.

Umiejętności miękkie są niezbędnymi narzędziami, które ułatwiają identyfikację barier w nauce, szczególnie w zróżnicowanych i integracyjnych środowiskach. Umiejętności te umożliwiają nauczycielom podejście do różnic i potrzeby dostosowania narzędzi z empatią i szacunkiem. Umiejętności miękkie, takie jak aktywne słuchanie, empatia i zdolność adaptacji, mają kluczowe znaczenie dla wspierania pozytywnych i konstruktywnych informacji zwrotnych, zapewniając, że włączenie w proces uczenia się jest zarówno istotne, jak i trwałe.

Chociaż ich znaczenie jest oczywiste, umiejętności miękkie rzadko są nauczane wprost. To sprawia, że konieczne jest ich konsekwentne ćwiczenie i rozpoznawanie w kontekście edukacyjnym. Nauka podkreślania i rozwijania tych kompetencji jest kluczem do zbudowania solidnych podstaw komunikacji włączającej. Poniżej znajdują się praktyczne strategie i ćwiczenia, które pomogą nauczycielom i uczniom nabyć i wzmocnić te umiejętności.

Umiejętność 1: Aktywne słuchanie

Definicja: Zdolność do pełnej koncentracji, zrozumienia i przemyślanego reagowania podczas rozmowy.

Konkretne instrukcje dotyczące aktywnego słuchania:

1. **Wyeliminuj czynniki rozpraszające:** Przed rozpoczęciem rozmowy odłóż urządzenia elektroniczne i wybierz ciche miejsce.
2. **Stosuj otwarty język ciała:** Stań twarzą do rozmówcy, utrzymuj kontakt wzrokowy i od czasu do czasu kiwaj głową, aby okazać zaangażowanie.
3. **Parafraza i refleksja:** Po tym, jak mówca zakończy dany punkt, podsumuj go własnymi słowami, aby potwierdzić zrozumienie (np. "Słyszę, że mówisz...").
4. **Zadawaj pytania wyjaśniające:** Używaj pytań otwartych, takich jak "Czy możesz mi powiedzieć coś więcej na ten temat?", aby zagłębić się w perspektywę rozmówcy.
5. **Ćwicz ciszę:** Oprzyj się chęci przerywania lub wtrącania się; zamiast tego policz do trzech, zanim odpowiesz, aby upewnić się, że mówca zakończył swoje myśli.

6. **Oceń swoje słuchanie:** Po rozmowie zastanów się, czego się nauczyłeś i zidentyfikuj momenty, w których mogłeś być rozproszony lub osądzający.

Ćwiczenie: "15 minut ciszy"

- Ustaw minutnik na 15 minut.
- Połącz uczniów w grupy. Jeden uczestnik mówi na wybrany przez siebie temat, a drugi słucha, nie przerywając, nie reagując i nie wyrażając opinii.
- Po 15 minutach słuchacz zastanawia się nad tym, czego się nauczył i jakie to uczucie skupić się wyłącznie na słuchaniu.

Wynik: Uczniowie doświadczają wyzwań związanych z aktywnym słuchaniem i zaczynają rozpoznawać swoje nawyki.

Umiejętność 2: Empatia w działaniu

Definicja: Zdolność do rozumienia i dzielenia uczuć innych osób.

Instrukcje dotyczące rozwijania empatii:

1. **Aktywna obserwacja:** Zwracaj uwagę na niewerbalne sygnały uczniów, takie jak mowa ciała i mimika twarzy, aby zrozumieć ich stany emocjonalne.
 2. **Przyjmowanie perspektywy:** Zachęcaj do wyobrażania sobie siebie w sytuacji ucznia, pytając: "Jak bym się czuł w tym kontekście?".
 3. **Zaangażowanie w otwarty dialog:** Stwórz uczniom możliwości dzielenia się swoimi doświadczeniami w bezpiecznym i wspierającym środowisku.
 4. **Potwierdź uczucia:** Uznaj emocje bez osądzania, używając zwrotów takich jak "To zrozumiałe, że tak się czujesz".
 5. **Refleksja nad uprzedzeniami:** Regularna ocena osobistych założeń lub stereotypów, które mogą wpływać na interakcje.
-

W praktyce: Odgrywanie ról

Zrozumienie barier napotykanych przez uchodźców z różnych środowisk kulturowych i ekonomicznych podczas integracji edukacji dorosłych.

Nauczyciele mogą wziąć udział w symulowanym ćwiczeniu, w którym otrzymują ograniczony budżet i mają za zadanie poruszać się po podstawowych usługach, takich jak zapewnienie mieszkania lub opieki zdrowotnej, w nieznanym języku lub z ograniczeniami biurokratycznymi.

Ćwiczenie to może obejmować takie kroki jak

1. Próba wypełnienia niezbędnych dokumentów w nieznanym języku lub bez odpowiednich narzędzi tłumaczeniowych.
2. Symulowanie wyzwań związanych z zarządzaniem wydatkami przy minimalnych zasobach, takich jak wybór między jedzeniem a transportem.
3. Stawianie czoła scenariuszom, które podkreślają nieporozumienia kulturowe, takie jak różne normy etykiety w miejscu pracy lub style komunikacji.

Ocena: Uczestnicy będą zastanawiać się nad swoimi doświadczeniami, dokumentując emocjonalne i praktyczne wyzwania, które napotkali. Dyskusje grupowe mogłyby następnie zbadać rozwiązania, takie jak zapewnienie usług tłumaczeniowych, materiałów wrażliwych kulturowo i mechanizmów wsparcia ekonomicznego w programach VET. Takie podejście buduje zarówno świadomość, jak i praktyczne strategie włączenia, zapewniając, że nauczyciele są lepiej przygotowani do wspierania uczniów-uchodźców.

Wykorzystanie umiejętności miękkich w kształceniu i szkoleniu zawodowym grup szczególnie wrażliwych

Umiejętności miękkie, takie jak empatia, aktywne słuchanie, zdolność adaptacji i wrażliwość kulturowa, są niezbędne do zrozumienia i radzenia sobie z barierami napotykanymi przez słabsze grupy w kształceniu i szkoleniu zawodowym (VET). Umiejętności te pozwalają nauczycielom wyjść poza uniwersalne podejście i uznać wyjątkowe wyzwania, które uczniowie mogą napotkać na swojej drodze edukacyjnej. Wykorzystując te umiejętności interpersonalne, nauczyciele mogą uzyskać głębszy wgląd w zmagania słabszych uczniów, takie jak ograniczony dostęp do zasobów, bariery kulturowe lub językowe, uprzedzenia społeczne lub ograniczenia fizyczne i poznawcze.

Tradycyjne podejście do nauczania często zakłada jednolity sposób uczenia się, co nieumyślnie tworzy ograniczenia dla różnych uczniów. Umiejętności miękkie umożliwiają nauczycielom ponowne wyobrażenie sobie i przeprojektowanie doświadczeń edukacyjnych, które uwzględniają indywidualne potrzeby. Na przykład nauczyciel wyposażony w empatię i wrażliwość kulturową może zidentyfikować, dlaczego uczeń pochodzący ze środowiska uchodźców może mieć trudności z uczestnictwem z powodu barier językowych lub traumy. Podobnie, aktywne słuchanie może ujawnić, że uczeń z niepełnosprawnością fizyczną może napotkać trudności w wykonywaniu praktycznych zadań z powodu niedostępnych narzędzi lub przestrzeni.

Po zidentyfikowaniu tych wyzwań nauczyciele mogą włączyć procesy komunikacji włączającej do swoich strategii nauczania. Komunikacja włączająca obejmuje tworzenie środowiska, w którym informacje są dostępne dla wszystkich, dostosowywanie metod nauczania do potrzeb różnych uczniów oraz budowanie atmosfery szacunku i wzajemnego zrozumienia.

Nauczyciele muszą zapewnić narzędzia, które zaspokoją specyficzne potrzeby różnych grup. Może to oznaczać oferowanie zasobów cyfrowych dla osób uczących się na obszarach oddalonych lub wiejskich, wspieranie współpracy rówieśniczej w celu wspierania uczniów LGBTQIA+ w przyjaznym środowisku lub wprowadzanie elastycznych harmonogramów dla osób uczących się godzących edukację z innymi obowiązkami życiowymi.

Poniżej znajdują się definicje, jasne instrukcje i rzeczywiste przykłady komunikacji włączającej dla każdej wrażliwej grupy w kontekście myślenia projektowego w kształceniu i szkoleniu zawodowym.

3.1 Osoby niepełnosprawne

Osoby niepełnosprawne to osoby, które doświadczają upośledzenia fizycznego, umysłowego, intelektualnego lub sensorycznego, które w interakcji z barierami społecznymi i środowiskowymi utrudniają im pełne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi osobami. Definicja ta jest zakorzeniona w społecznym modelu niepełnosprawności, który podkreśla interakcję między stanem osoby a otaczającym ją światem, podkreślając, że często to struktury społeczne, a nie tylko sama niepełnosprawność, tworzą bariery.

Tradycyjnie koncentrowano się na widocznych niepełnosprawnościach, takich jak upośledzenia fizyczne (np. wyzwania związane z mobilnością) i niepełnosprawności psychiczne (np. choroba afektywna dwubiegunowa). Jednak współczesne rozumienie niepełnosprawności rozszerzyło się o mniej widoczne schorzenia, takie jak neurodywergencja, która obejmuje różnice w funkcjonowaniu mózgu i zachowaniu, takie jak autyzm, ADHD (zespół nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi), dysleksja i inne zaburzenia poznawcze.

Podczas gdy osoby neurodywergentne nie zawsze identyfikują się jako "niepełnosprawne", struktury społeczne często tworzą bariery uniemożliwiające funkcjonowanie, takie jak:

- Nadmiernie stymulujące środowisko, które może przytłoczyć osobę z zaburzeniami przetwarzania sensorycznego.
- Nieelastyczna rutyna w pracy lub szkole, która lekceważy potrzebę udogodnień, takich jak wydłużone terminy lub ciche miejsca.

Rozszerzenie definicji niepełnosprawności o neurodywergencję i inne niewidoczne schorzenia promuje holistyczne rozumienie ludzkiej różnorodności. Takie podejście zapewnia:

- Większy dostęp do edukacji włączającej, która uwzględnia zróżnicowane potrzeby edukacyjne.
- Lepsze wsparcie w miejscach pracy, takie jak zapewnienie polityki przyjaznej osobom neurotypowym.
- Zmniejszenie izolacji społecznej poprzez wspieranie środowisk, które obejmują wszystkie rodzaje umiejętności.

Inkluzja nie polega na zmuszaniu jednostek do dostosowywania się do norm społecznych; chodzi o dostosowanie struktur społecznych do różnorodności ludzkich doświadczeń.

Przyjmując tę szerszą perspektywę, możemy stworzyć społeczeństwo, w którym każdy, niezależnie od swoich umiejętności, może się rozwijać.

Odkrywanie scenariusza integracji dla osób niepełnosprawnych

Scenariusz 1:

Mateo, 16-letni uczeń w programie kształcenia i szkolenia zawodowego (VET), ma dysleksję. Ma trudności z czytaniem instrukcji i wykonywaniem zadań pisemnych w określonym czasie.

W jego klasie stolarskiej nauczyciel często przekazuje kluczowe instrukcje w formie pisemnej bez dodatkowych wyjaśnień ustnych. Mateo ma trudności z nadążaniem i często pomija

kluczowe kroki w projektach. Jego rówieśnicy zakładają, że jest leniwy lub niezainteresowany, co wpływa na jego pewność siebie. Pomimo widocznego potencjału w zadaniach praktycznych, czuje się wykluczony i nieadekwatny.

Wpływ: Mateo unika udziału w dyskusjach grupowych i powstrzymuje się od proszenia o pomoc, obawiając się osądu zarówno ze strony kolegów z klasy, jak i nauczyciela. Jego nauka jest znacznie utrudniona z powodu braku dostosowań.

Scenariusz 2:

Aisha, lat 20, jest zapisana na kurs zarządzania hotelarstwem na uniwersytecie. Ma umiarkowane upośledzenie słuchu i polega na czytaniu z ruchu warg oraz okazjonalnym korzystaniu z aparatu słuchowego.

Podczas zajęć grupowych Aisha ma trudności ze śledzeniem rozmów w hałaśliwym otoczeniu, takim jak kuchnie i jadalnie, gdzie hałas w tle jest powszechny. Ponadto podczas wykładów instruktor często mówi, stojąc twarzą do tablicy, co uniemożliwia jej czytanie z ruchu warg. Pomimo jej wielokrotnych próśb o napisy na filmach instruktażowych i wyraźniejszą komunikację, jej potrzeby są pomijane.

Wpływ: Aisha zaczyna czuć się odizolowana i sfrustrowana. Często jest pomijana w projektach grupowych, ponieważ jej rówieśnicy zakładają, że praca z nią ich spowolni. Z czasem rozważa rezygnację, wątpiąc, czy należy do programu.

Odgrywanie ról: Wspólne rozwiązania dla integracyjnego procesu uczenia się

Cel: Zbadanie doświadczenia wykluczenia, z jakim borykają się osoby niepełnosprawne w środowisku edukacyjnym oraz opracowanie rozwiązań sprzyjających włączeniu społecznemu.

Przygotowanie

Role:

- o Osoba niepełnosprawna: Osoba ucząca się z określoną niepełnosprawnością (np. dysleksją, niepełnosprawnością ruchową, upośledzeniem słuchu itp.)

- Nauczyciel: Nauczyciel VET odpowiedzialny za przeprowadzenie lekcji.
- Uczniowie: Rówieśnicy bez niepełnosprawności.
- Obserwatorzy: Członkowie grupy, którzy analizują sytuację i przekazują informacje zwrotne.

Konfiguracja scenariusza:

- Otoczenie to klasa VET, w której uczniowie mają współpracować nad praktycznym zadaniem (np. zaprojektowanie małego projektu stolarskiego lub zaplanowanie imprezy hotelarskiej).
- Zadanie jest prezentowane w sposób, który nieumyślnie wyklucza osobę niepełnosprawną (np. instrukcje w formie pisemnej dla osoby z dysleksją, praca grupowa w hałaśliwym otoczeniu dla osoby niedosłyszącej lub niedostępne stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej ruchowo).

A - Scena 1:

Nauczyciel wyjaśnia klasie zadanie, koncentrując się na instrukcjach zapisanych na tablicy bez słownych wyjaśnień.

Osoba niepełnosprawna ma trudności ze zrozumieniem lub uczestnictwem w zadaniu. Na przykład:

- Uczeń z dysleksją nie może postępować zgodnie z pisemnymi instrukcjami.
- Dla użytkownika na wózku inwalidzkim stacja robocza jest niedostępna.
- Uczeń niedosłyszący nie może śledzić dyskusji w hałaśliwej klasie.

Uczniowie nieumyślnie wykluczają osoby uczące się, zakładając, że są one niezainteresowane lub niezdolne do efektywnego wkładu. Na przykład pracują bez konsultacji z uczniem lub odrzucają jego wkład.

B - Scena podsumowująca 1:

Obserwatorzy opisują zauważone wykluczenia. Pytania do obserwatorów:

- W jaki sposób osoba ucząca się została wykluczona?
- Jakie działania lub zaniechania przyczyniły się do wykluczenia?

Osoba niepełnosprawna dzieli się swoimi odczuciami na temat tego doświadczenia:

- Jak czułeś się po wykluczeniu?
- Czy czułeś się wspierany? Dlaczego lub dlaczego nie?

C - Scena 2:

Obserwatorzy są proszeni o przyjęcie roli nauczyciela i ucznia, aby zasugerować rozwiązania integracyjne. Nowy nauczyciel i uczniowie ponownie prowadzą ćwiczenie, włączając sugerowane rozwiązania.

D - Odprawa Scena 2:

Obserwatorzy analizują wpływ zmian:

- Czy rozwiązania zmniejszyły wykluczenie?
- Co działało dobrze, a co można poprawić?

Osoba niepełnosprawna zastanawia się nad swoimi doświadczeniami:

- Czy zmiany sprawiły, że poczułeś się włączony?
- Czy był jeszcze jakiś aspekt aktywności, w którym czułeś się wykluczony?

Powtarzaj odgrywanie ról, pozwalając innym obserwatorom wejść w rolę nauczyciela i ucznia, aby zaproponować dalsze rozwiązania, dopóki osoba niepełnosprawna nie zgłosi, że czuje się w pełni włączona.

E - Końcowe podsumowanie

Dyskusja grupowa:

- Jakie były najskuteczniejsze rozwiązania?
- Jak można zintegrować te rozwiązania z codziennymi praktykami kształcenia i szkolenia zawodowego?
- W jaki sposób ćwiczenie wpłynęło na twoje rozumienie inkluzji?

Podsumowanie prowadzącego: Podkreśl znaczenie proaktywnych dostosowań, empatii i zdolności adaptacyjnych w tworzeniu integracyjnych środowisk edukacyjnych dla wszystkich uczniów.

Odgrywanie ról nie tylko zwiększa świadomość wykluczenia, ale także aktywnie angażuje uczestników w znajdowanie praktycznych rozwiązań, sprzyjając głębszemu zaangażowaniu w integrację.

Integracja osób niepełnosprawnych w nauczaniu VET

Osoby zajmujące się kształceniem i szkoleniem zawodowym mogą stosować różne strategie, aby wspierać integrację niepełnosprawnych uczniów, zapewniając im równy dostęp do edukacji i wspierające środowisko uczenia się. Oto kilka rozwiązań:

Dostępne materiały dydaktyczne

- Korzystaj z technologii wspomagających, takich jak czytniki ekranu, oprogramowanie do zamiany mowy na tekst lub narzędzia powiększające.
- Zapewnienie napisów lub transkrypcji do filmów.
- W razie potrzeby używaj dużej czcionki, materiałów wizualnych o wysokim kontraście i materiałów w alfabecie Braille'a.
- Upraszczenie i wyjaśnianie pisemnych instrukcji.

Adaptowane środowiska uczenia się w celu stworzenia fizycznego środowiska dostosowanego do potrzeb wszystkich uczniów.

- Upewnij się, że sale lekcyjne i miejsca pracy są dostępne dla osób na wózkach inwalidzkich, z regulowanymi biurkami i narzędziami.
- Korzystanie z dźwiękoszczelnych pomieszczeń lub zapewnienie aparatów słuchowych dla uczniów z upośledzeniem słuchu.
- Zorganizuj miejsca siedzące tak, aby promować widoczność dla uczniów, którzy polegają na czytaniu z ruchu warg lub tłumaczach języka migowego.

Zindywidualizowane plany wsparcia w celu dostosowania podejścia do nauczania do indywidualnych potrzeb ucznia.

- Przeprowadzenie wstępnej oceny w celu zidentyfikowania mocnych stron i wyzwań każdego ucznia.
- Opracowanie spersonalizowanych planów nauki, w tym dostosowań, takich jak wydłużony czas na zadania lub alternatywne oceny.
- Zaplanuj indywidualne sesje mentorskie, aby zapewnić dodatkowe wskazówki i wsparcie.

Promowanie wsparcia i współpracy rówieśniczej w celu zachęcania do pracy zespołowej i współpracy między wszystkimi uczniami w celu wspierania integracji.

- Połącz uczniów z niepełnosprawnościami w pary z empatycznymi rówieśnikami do projektów grupowych.
- Ułatwianie przełamywania lodów w celu budowania wzajemnego zrozumienia.
- Organizuj programy mentorskie, w których doświadczeni studenci pomagają swoim rówieśnikom radzić sobie z wyzwaniami.

Podczas projektowania integracyjnych środowisk edukacyjnych należy wziąć pod uwagę wszystkie rodzaje niepełnosprawności. Niezależnie od tego, czy jest to niepełnosprawność fizyczna, poznawcza czy neurodywergencyjna, każda forma niepełnosprawności zasługuje na uznanie i dostosowanie w celu zapewnienia równego dostępu do edukacji. Zapewnienie integracyjnego procesu uczenia się jest nie tylko korzystne dla osób niepełnosprawnych, ale także zwiększa doświadczenie edukacyjne wszystkich uczniów. Badania konsekwentnie pokazują, że praktyki włączające sprzyjają współpracy, empatii i innowacyjności w klasie, przynosząc korzyści rówieśnikom bez niepełnosprawności, tworząc bogatsze i bardziej dynamiczne środowisko edukacyjne.

W przypadku uczniów niepełnosprawnych możliwość dostępu do takiej samej edukacji jak ich rówieśnicy wzmacnia ich poczucie przynależności i własnej wartości. Wysyła jasny komunikat, że ich umiejętności i wkład są cenione. Edukacja włączająca to nie tylko polityka czy strategia; to moralny imperatyw, który zapewnia wszystkim uczniom narzędzia i możliwości, których potrzebują, aby w pełni wykorzystać swój potencjał.

3.2 Osoby LGBTQIA+

Termin LGBTQIA+ został stworzony, aby reprezentować różnorodne spektrum orientacji seksualnych, tożsamości płciowych i cech płciowych. Ewoluuje on z czasem, gdy społeczeństwo uznaje potrzebę bardziej inkluzywnego języka do opisu osób, które istnieją poza cisplaciowymi i heteroseksualnymi normami.

Pierwotnie LGB (Lesbian, Gay, Bisexual) było używane w aktywizmie i rzecznictwie. Później rozszerzono go do LGBT, aby uwzględnić osoby transpłciowe. Wraz ze wzrostem świadomości dodano dodatkowe litery, aby odzwierciedlić tożsamości interpłciowe, aseksualne i inne. "+" oznacza, że tożsamość jest płynna i że istnieje wiele doświadczeń wykraczających poza te wyraźnie wymienione.

Każda litera reprezentuje inną tożsamość w spektrum:

- **L** - Lesbijka: Kobiety, które pociągają inne kobiety.
- **G** - Gay: Zwykle odnosi się do mężczyzn, których pociągają mężczyźni, ale może być szeroko stosowany w odniesieniu do pociągu do osób tej samej płci.
- **B** - Biseksualny: Osoby odczuwające pociąg do więcej niż jednej płci.
- **T** - Transgender: Osoby, których tożsamość płciowa nie odpowiada płci przypisanej przy urodzeniu.
- **Q** - Queer / kwestionowanie:
 - *Queer* to szeroki termin określający tożsamość nieheteroseksualną lub inną niż płeć.
 - *Kwestionowanie* odnosi się do osób badających swoją płeć lub orientację seksualną.
- **I** - Interpłciowy: Osoby urodzone z cechami płciowymi, które nie pasują do tradycyjnych definicji mężczyzny lub kobiety.
- **A** - Aseksualny/Aromantyczny/Płciowy:
 - *Aseksualny*: Niewielki lub żaden pociąg seksualny do innych osób.
 - *Aromantyczny*: Niewielki pociąg romantyczny lub jego brak.
 - *Agender*: Identyfikowanie się jako osoba bez płci lub z płcią neutralną.
- **+** - Reprezentuje inne tożsamości i inkluzywność spektrum.

Kluczowe kwestie dotyczące wspierania inkluzywności:

- Osoby LGBTQIA+ istnieją we wszystkich kulturach i w całej historii.
- Każdy zasługuje na szacunek, akceptację i równość, niezależnie od swojej tożsamości.
- Tożsamość płciowa (kim ktoś jest) i orientacja seksualna (kogo ktoś pociąga) są różne.
- Bycie osobą LGBTQIA+ jest naturalne, podobnie jak bycie osobą heteroseksualną lub cispłciową.
- Niektóre osoby mogą wciąż odkrywać lub badać swoją tożsamość i to jest w porządku.

Odkrywanie integracji osób LGBTQIA+ w edukacji

🏳️ Perspektywa Sophii

Sophia, 20 lat, uważa się za osobę queer, ponieważ nie identyfikuje się ściśle jako osoba heteroseksualna ani nie przestrzega tradycyjnych norm dotyczących płci. Najlepiej czuje się ubierając androgyniczne ubrania i woli używać zaimków "ona/oni". Sophia uczęszcza na uniwersytet, ale często czuje się oceniana przez rówieśników za swój wygląd i doświadcza niepokoju podczas wypełniania formularzy, które oferują tylko opcje płci "męskiej" lub "żeńskiej".

🏳️ Perspektywa Alexa

Alex jest 24-latką uczęszczającą na szkolenie zawodowe w zakresie projektowania graficznego. Alex identyfikuje się jako osoba biseksualna, co oznacza, że pociągają ją osoby różnych płci. Jednak często czuje się zmuszony do "udowodnienia" swojej seksualności, ponieważ niektórzy rówieśnicy odrzucają biseksualność jako "tylko fazę".

Podczas dyskusji grupowych Alex słyszy komentarze typu: "Osoby biseksualne są po prostu niezdecydowane", co sprawia, że czują się nieważne i niechętnie dzielą się osobistymi

doświadczeniami. Podczas gdy Alex ma wspierających przyjaciół, czują się oni wykluczeni, gdy rozmowy schodzą na heteronormatywne założenia dotyczące związków.

Perspektywa Jordani

Jordan jest 19-letnim uczniem zapisanym do programu VET w budownictwie. Jordan jest transpłciowy i zmienia płeć z żeńskiej na męską. Podczas gdy większość kolegów z klasy jest uprzejma, niektórzy używają poprzedniego imienia Jordana (deadnaming) lub nieprawidłowych zaimków, albo z niewiedzy, albo z przyzwyczajenia.

Pewnego dnia instruktor dzieli uczniów według płci, aby zorganizować projekt grupowy. Jordan czuje się odizolowany, gdy każe jej dołączyć do "żeńskiej grupy" i rezygnuje z zajęć, powołując się na potrzebę zrobienia sobie przerwy. Instruktor zauważa dyskomfort Jordana, ale nie jest pewien, jak dostosować ćwiczenie, aby było bardziej integracyjne, ani jak zareagować na zachowanie innych uczniów.

Jakie wyzwania stoją przed osobami LGBTQIA+?

W edukacji:

- Strach przed ujawnieniem lub zastraszaniem, zwłaszcza w środowiskach o ograniczonej świadomości lub wsparciu dla kwestii LGBTQIA+.
- Brak reprezentacji w programie nauczania lub polityce integracyjnej, przez co czują się niewidzialni.

W ustawieniach społecznych:

- Założenia lub stereotypy dotyczące ich płci lub seksualności mogą prowadzić do mikroagresji (np. "Nie wyglądasz na geja").
- Wykluczenie z grup społecznych lub działań, szczególnie w konserwatywnych regionach lub społecznościach.

W szkoleniu zawodowym (VET):

- Obiekty podzielone ze względu na płeć (np. łazienki, przebieralnie) mogą powodować dyskomfort lub niepokój.
- Ograniczony dostęp do mentorów lub wzorów do naśladowania, którzy dzielą się swoimi doświadczeniami.

Wyobraź sobie, że dostajesz klucz, który prawie pasuje do zamka, ale się nie przekręca. W przypadku osób LGBTQIA+ wiele systemów społecznych wydaje się być zaprojektowanych dla kogoś innego, co prowadzi do ciągłych dostosowań lub całkowitego wykluczenia.

Praktyczne sposoby wspierania inkluzywności w praktyce kształcenia i szkolenia zawodowego

* 1 - Sophia: Podział zajęć ze względu na płeć wyklucza je, przez co czują się nie na miejscu i nie są zaangażowane.

Rozwiązanie: **Reorganizacja działań w celu uniknięcia podziałów ze względu na płeć.**

- Praktyka włączająca:

Używaj mieszanych grup do zajęć lub grupuj uczniów na podstawie zainteresowań lub umiejętności, a nie płci.

Przykład: Zamiast "chłopcy kontra dziewczęta" w ćwiczeniu debatowania, użyj zespołów oznaczonych kolorami lub przydziel role takie jak "zwolennicy kontra przeciwnicy" w oparciu o preferencje tematyczne. Włącz dyskusje na temat różnorodności płci i seksualności do programu nauczania, aby znormalizować te tematy.

- Informacje zwrotne:

Podejdź do Sophii prywatnie i poproś o opinię na temat tego, w jaki sposób działania mogą być bardziej integracyjne. Wprowadź zmiany w oparciu o jej wkład, aby upewnić się, że czuje się wysłuchana.

* 2 - Alex: Strach przed osądem lub ośmieszeniem prowadzi Alexa do wycofania się z interakcji i działań społecznych.

Rozwiązanie: **Kultywowanie kultury klasowej, w której celebrowana jest różnorodność, a stereotypy są zwalczane.**

- Praktyka włączająca:

Wspieraj dyskusje, które celebrują wszystkie formy relacji i unikaj działań wymagających od uczniów ujawniania danych osobowych, chyba że czują się komfortowo.

Przykład: Zastąp dyskusje na temat "idealnego partnera romantycznego" scenariuszami "idealnego partnera do współpracy", koncentrując się na takich cechach jak praca zespołowa i komunikacja.

- Zrównoważone działanie:

Ustanowienie jasnych zasad dialogu opartego na szacunku i natychmiastowe reagowanie na szkodliwe żarty lub stereotypy. Zapewnienie uczniom anonimowych kanałów zgłaszania dyskryminacji lub mikroagresji, zapewniając szybkie działanie i działania następne.

* 3 - Jordania: Mylenie płci, martwe nazewnictwo i sztywne podziały płci w działaniach przyczyniają się do dyskomfortu i braku zaangażowania Jordanii.

Rozwiązanie: **Stworzenie środowiska uczenia się, które afirmuje i szanuje różnorodność płci.**

- Praktyka włączająca:

Umożliwienie uczniom samodzielnej identyfikacji zaimków podczas wprowadzenia lub w profilach cyfrowych używanych w klasie. Używaj języka neutralnego płciowo we wszystkich działaniach i materiałach.

Przykład: Zamiast grupować uczniów według płci, organizuj zajęcia w oparciu o losowe pary lub obszary zainteresowań. Używaj zwrotów takich jak "Grupa A" i "Grupa B" zamiast "chłopcy" i "dziewczeta".

- Zrównoważone działanie:

Upewnić się, że wszyscy pracownicy konsekwentnie używają prawidłowego imienia i zaimków Jordan. Zapewnienie szkolenia na temat różnorodności płci, aby zapobiec nadawaniu nazw i błędnej identyfikacji płciowej. Prywatnie sprawdzaj Jordana, aby upewnić się, że czuje się wspierany i pytaj o dodatkowe środki, które mogą pomóc mu poczuć się włączonym.

Poprzez proaktywne przeciwdziałanie wykluczeniu i dostosowywanie praktyk, nauczyciele VET mogą stworzyć wspierające i sprawiedliwe środowisko uczenia się, które przynosi korzyści wszystkim uczniom.

Należy o tym pamiętać, aby wspierać integrację w swojej praktyce:

Używaj inkluzywnego języka (np. "partner" zamiast "mąż/żona").

Unikaj założeń dotyczących tożsamości lub doświadczeń; szanuj wybrane zaimki.

Stwórz bezpieczną i wspierającą przestrzeń, w której uczniowie czują się komfortowo wyrażając siebie.

3.3 Uchodźcy i imigranci

Według Komisji Europejskiej imigranci w kontekście globalnym to osoby niebędące rezydentami, które przybywają do danego państwa z zamiarem pozostania w nim przez okres dłuższy niż rok.

Uznajemy ich za osoby, które dobrowolnie opuszczają swoje kraje ojczyste w poszukiwaniu lepszych możliwości, takich jak zatrudnienie, edukacja lub jakość życia. Mogą uciekać przed dyskryminacją, zagrożeniem życia i innymi kryzysami, ale niekoniecznie.

Termin uchodźcy odnosi się do osób, które są zazwyczaj uznawane na mocy prawa międzynarodowego, takiego jak Konwencja dotycząca statusu uchodźców z 1951 roku. W tych ramach prawnych uchodźcy reprezentują osoby, które uciekają ze swoich krajów ojczystych z powodu konfliktu, prześladowań lub przemocy i nie mogą wrócić z powodu uzasadnionej obawy przed krzywdą.

Podczas gdy ich motywacje do migracji są różne, obie grupy często spotykają się z zachowaniami wykluczającymi i wyzwaniem systemowymi, które utrudniają ich integrację, szczególnie w kontekście edukacyjnym.

Przykłady zachowań wykluczających:

W obszarach edukacji:

- **Bariery językowe:** Uchodźcy i imigranci mogą mieć trudności z uczestnictwem w dyskusjach na zajęciach lub zrozumieniem instrukcji ze względu na ograniczoną znajomość lokalnego języka.
- **Stereotypizacja:** Nauczyciele i rówieśnicy mogą zakładać, że osobom tym brakuje zdolności akademickich, co prowadzi do obniżonych oczekiwań.
- **Izolacja:** Różnice kulturowe mogą prowadzić do wykluczenia społecznego, a lokalni studenci tworzą kliki, które wykluczają nowoprzybyłych.

W społeczeństwie:

- **Wyzwania biurokratyczne:** Uchodźcy często napotykają opóźnienia w przetwarzaniu dokumentów prawnych, co utrudnia dostęp do edukacji lub pracy.

- **Dyskryminacja:** Upředzenia dotyczące ich pochodzenia lub religii mogą skutkować niesprawiedliwym traktowaniem.
- **Bariery ekonomiczne:** Imigranci i uchodźcy często borykają się z trudnościami finansowymi, które ograniczają dostęp do zasobów, takich jak książki czy zajęcia pozalekcyjne.

 TRY MY SHOES: Wyobraź sobie grę, w której każdy gracz zaczyna od tych samych zadań, ale uchodźcy i imigranci otrzymują niekompletne zasady lub narzędzia w obcym języku. Inni mogą niesprawiedliwie zakładać, że nie grają poprawnie, podczas gdy w rzeczywistości brakuje im wsparcia, aby odnieść sukces.

Aktywność: Doświadczanie wykluczenia i niesprawiedliwości

Cel

- Zrozumienie mechanizmów wykluczenia społecznego i niesprawiedliwości poprzez uczenie się przez doświadczenie.
- Refleksja nad pojęciami kontroli, wolności i dyskryminacji w kontekście międzykulturowym.

Przygotowanie

1. Potrzebne zasoby:
 - Arkusze papieru A5 (czerwony, niebieski i zielony).
 - Znaczek.
 - Cztery koszulki (dla moderatorów, opcjonalnie).
 - Dwa stoły do ustawienia pozorowanego "przejęcia granicznego".
2. Konfiguracja:
 - Przygotuj "paszporty" dla uczestników.
 - Zielony: Paszporty dyplomatyczne (w pełni podpisane i ostemplowane).
 - Niebieski: Paszporty wymagające weryfikacji (częściowe stemple/podpisy).
 - Czerwony: Paszporty wykluczające (bez pieczętek i podpisów).
 - Przydziel role moderatorom:

- Dystrybutor paszportów (wydaje paszporty bez wyjaśnienia).
- Kontroler graniczny (sprawdza paszporty przy wejściu).
- Urzędnik imigracyjny (decyduje arbitralnie, kto otrzyma podpisy/pieczętki).
- Pracownik administracyjny (przekazuje niejasne formularze do wypełnienia).

3. Poinformuj uczestników:

Poinformuj uczestników o czasie i miejscu aktywności, ale nie podawaj szczegółów.

Instrukcje

1. Rozpoczęcie działania:

- Po przybyciu na miejsce uczestnicy otrzymują od dystrybutora paszport bez żadnych wyjaśnień.
- Przy wejściu kontroler graniczny sprawdza paszporty:
 - Posiadacze zielonych kart wchodzą bez problemu.
 - Posiadacze niebieskich kart są wysyłani do urzędnika imigracyjnego.
 - Posiadaczom czerwonych kart odmawia się wstępu bez podania przyczyny.

2. Poruszanie się po procesie:

- Posiadacze niebieskiego paszportu są kierowani między urzędnikiem imigracyjnym a urzędnikiem administracyjnym.
- Urzędnik imigracyjny arbitralnie stempluje, datuje lub odrzuca paszporty.
- Urzędnik administracyjny dostarcza niejasne, zbyt skomplikowane formularze i nie oferuje żadnej realnej pomocy.

3. Kontynuuj działanie:

- Pozwól uczestnikom poruszać się po systemie, dopóki większość z nich nie doświadczy frustracji.
- Stopniowo zezwalaj niektórym niebieskim posiadaczom na wejście. Posiadacze czerwonych kart pozostają wykluczeni.

4. Zakończ działanie:

- Ogłoś zakończenie i pozwól wszystkim uczestnikom zebrać się na podsumowanie.

Podsumowanie

1. Pytania refleksyjne:

- Jak się czułeś podczas aktywności?
- Jak wykluczenie wpłynęło na posiadaczy czerwonego paszportu?
- W przypadku posiadaczy zielonego paszportu, jak przywileje wpłynęły na Twoje doświadczenia?
- Jak brak jasności i uczciwości wpłynął na posiadaczy niebieskiego paszportu?

2. Dyskusja:

- Powiązanie doświadczeń uczestników z rzeczywistym wykluczeniem uchodźców i imigrantów.
- Poznaj koncepcje dynamiki władzy, arbitralnej dyskryminacji i barier systemowych.

3. Praktyczne spostrzeżenia:

- Omówienie, w jaki sposób nauczyciele mogą zapewnić przejrzystość, równość i wsparcie w programach kształcenia i szkolenia zawodowego.
- Burza mózgów na temat strategii zmniejszania uprzedzeń i wspierania integracji.

Działanie to nie tylko pokazuje emocjonalny wpływ wykluczenia, ale także podkreśla znaczenie tworzenia środowisk integracyjnych w edukacji i poza nią.

Emocjonalne żniwo uporczywego wykluczenia

Doświadczenia związane z wykluczeniem mogą znacząco obniżyć samoocenę uchodźców i imigrantów. Kiedy jednostki stale napotykają bariery systemowe, dyskryminację i uprzedzenia społeczne, zaczynają internalizować te negatywne doświadczenia, co głęboko wpływa na ich poczucie własnej wartości. Zjawisko to jest szczególnie widoczne w kontekście edukacyjnym, gdzie uchodźcy i imigranci mogą zmagać się z barierami językowymi, różnicami kulturowymi i ograniczonym dostępem do zasobów. Powtarzające się przesłanie, które otrzymują, jawne lub ukryte, jest takie, że nie pasują lub są mniej zdolni niż ich rówieśnicy.

Utrata pewności siebie: Ciągłe wmawianie im, że są "inni" lub "gorsi" prowadzi do zwątpienia w siebie. Uchodźcy i imigranci mogą zacząć kwestionować swoje umiejętności i wartość, wierząc, że nie mogą odnieść sukcesu, nawet w obszarach, w których mają umiejętności lub potencjał.

Poczucie niższości: Doświadczanie uprzedzeń i wykluczenia sprzyja poczuciu niższości, ponieważ osoby te internalizują komunikaty społeczne, które dewaluują ich tożsamość, kulturę i umiejętności.

Beznadzieja: Z czasem uporczywe wykluczenie może prowadzić do stanu wyuczonej bezradności, w którym jednostki czują się bezsilne, aby zmienić swoją sytuację lub stawić czoła napotykanym barierom.

Aby pomóc odbudować poczucie własnej wartości i zapewnić, że uchodźcy i imigranci czują się widziani i słyszani, programy VET muszą koncentrować się na tworzeniu integracyjnych i wzmacniających środowisk.

- Identyfikacja i przeciwdziałanie uprzedzeniom, zapewnienie, że uchodźcy i imigranci nie są niesprawiedliwie oceniani lub wykluczani.
- Stwórz programy mentorskie lub grupy wsparcia rówieśniczego, aby pomóc uchodźcom i imigrantom zbudować pewność siebie i poczuć się docenionymi.
- Włączające praktyki nauczania, które zachęcają do uczestnictwa, takie jak praca w grupach i aktywne zaangażowanie, mogą wzmocnić pozycję uczniów, aby postrzegali swój wkład jako wartościowy.

INTEGRACYJNE POMYSŁY:

- Zapewnienie wielojęzycznych zasobów i tłumaczy w celu ułatwienia komunikacji.
- Używaj przykładów wrażliwych kulturowo i unikaj stereotypów.
- Oferuj praktyczne ćwiczenia, które integrują rzeczywiste scenariusze, z którymi mogą spotkać się uchodźcy.

3.4 Młodzież dorastająca w środowiskach o ubogich zasobach

Uczniowie pochodzący ze środowisk społeczno-rodzinnych o ograniczonych zasobach napotykają szereg wyzwań, które znacząco wpływają na ich doświadczenia edukacyjne i zwiększają prawdopodobieństwo poczucia wykluczenia. Uczniowie ci często pochodzą z rodzin o niskich dochodach, w których priorytetem są podstawowe potrzeby, pozostawiając niewiele miejsca na wsparcie edukacyjne. W wielu przypadkach gospodarstwom domowym brakuje krytycznych zasobów, takich jak stabilne połączenie internetowe, które jest coraz bardziej niezbędne do odrabiania prac domowych, uzyskiwania dostępu do internetowych platform edukacyjnych i bycia na bieżąco. Ponadto w domach tych często nie ma dedykowanych przestrzeni do nauki, co zmusza uczniów do pracy we wspólnych lub rozpraszających środowiskach, które utrudniają koncentrację i produktywność.

Stres w domu jest kolejnym kluczowym czynnikiem przyczyniającym się do wykluczenia. Uczniowie mogą doświadczać wysokiego poziomu lęku z powodu niestabilności rodziny, trudności finansowych lub innych problemów domowych. W przypadku osób umieszczonych w pieczy zastępczej lub placówkach opiekuńczych, brak spójnych systemów wsparcia może dodatkowo zaostriżyć poczucie odłączenia i niepewności, utrudniając skupienie się na sukcesie akademickim.

Wielu z tych studentów zмага się również z dodatkowym obciążeniem w postaci długich godzin pracy, aby utrzymać siebie lub swoje rodziny, co sprawia, że są stale zmęczeni i mają ograniczony czas na naukę. Równoważenie pracy i edukacji tworzy cykl wyczerpania i słabych wyników, ponieważ nie są w stanie poświęcić niezbędnej energii na naukę.

Okoliczności te wspólnie tworzą znaczące bariery dla zaangażowania akademickiego i rozwoju osobistego. Nawet jeśli życie w trudnych warunkach może zapewnić uczniom specjalne umiejętności, takie jak rozwiązywanie problemów i lepszą zdolność do kierowania celami, gdy uczniowie nie mają dostępu do zasobów, zmagają się z przytłaczającym stresem w domu i są fizycznie i psychicznie wyczerpani z powodu przepracowania, mogą czuć się odizolowani od rówieśników i wykluczeni z procesu uczenia się. Często postrzegają swoje wyzwania jako nie do pokonania, co prowadzi do obniżonej samooceny i motywacji.

Rozwiązanie tych kwestii wymaga od systemów edukacyjnych i praktyków przyjęcia praktyk włączających, które uznają i uwzględniają wyjątkowe zmagania uczniów ze środowisk o słabych zasobach. Zapewnienie dostępnych zasobów, wspieranie wspierającej i rozumiejącej kultury klasowej oraz wdrażanie elastycznych zasad może pomóc wypełnić lukę, zapewniając wszystkim uczniom poczucie włączenia i docenienia w ich podróży edukacyjnej.

Oto dwa scenariusze, które ilustrują, w jaki sposób młodzież z ubogich środowisk może doświadczać systemowego i interpersonalnego wykluczenia w środowisku VET, podkreślając znaczenie praktyk integracyjnych w tworzeniu sprawiedliwych możliwości uczenia się.

Scenariusz 1:

Ali, 17-letni uczeń programu kształcenia i szkolenia zawodowego (VET) w zakresie elektrotechniki, pochodzi z gospodarstwa domowego o niskich dochodach. Jego rodzina nie ma w domu łącza internetowego, a Ali nie ma cichego miejsca do nauki, ponieważ jego dom jest mały i dzielony z czwórką rodzeństwa.

W jego programie VET instruktorzy często przydzielają zadania badawcze online i oczekują, że uczniowie obejrzą filmy instruktażowe przed zajęciami. Ali nie ma dostępu do tych materiałów w domu i często przychodzi na zajęcia nieprzygotowany. Kiedy przydzielane są projekty grupowe, jego rówieśnicy są sfrustrowani, ponieważ Ali nie jest w stanie wnieść pełnego wkładu. Instruktor zakłada, że Ali jest leniwy lub niezainteresowany tematem i upomina go przed klasą.

Wpływ: Ali zaczyna czuć się zakłopotany i odłączony od swoich rówieśników. Unika udziału w dyskusjach i przestaje zadawać pytania, obawiając się osądu. Z czasem jego oceny pogarszają się, a on sam rozważa rezygnację z programu.

Scenariusz 2:

Maria, 19-letnia studentka programu VET w zakresie zarządzania hotelarstwem, pracuje wieczorami w niepełnym wymiarze godzin, aby pomóc opłacić czesne i utrzymać rodzinę. Jej praca często wymaga od niej pracy do późnych godzin, przez co w ciągu dnia jest wyczerpana.

Podczas praktycznych sesji szkoleniowych w kuchni Maria z trudem nadąża za wymagającym harmonogramem i zapomina o kluczowych krokach z powodu zmęczenia. Koledzy z klasy postrzegają ją jako niewiarygodną i przestają włączać ją do projektów grupowych. Nauczyciel, zauważając jej powtarzające się błędy, przydziela jej zadania niższego poziomu, zakładając, że brakuje jej umiejętności do bardziej zaawansowanych obowiązków.

Wpływ: Maria czuje się odizolowana i niedoceniana w programie. Jej pewność siebie maleje, gdy zaczyna kwestionować swoją zdolność do odniesienia sukcesu. Brak zrozumienia ze strony rówieśników i nauczyciela tworzy wrogie środowisko uczenia się, dodatkowo potęgując jej wyczerpanie i stres.

Praktyczne rozwiązania pozwalające stworzyć środowisko sprzyjające włączeniu społecznemu

Aby zapewnić włączenie i zapobiec wykluczeniu młodzieży dorastającej w środowiskach o ubogich zasobach, praktycy kształcenia i szkolenia zawodowego (VET) mogą przyjąć kilka strategii dostosowanych do ich wyjątkowych wyzwań. Mogą stworzyć środowisko, w którym młodzież z ubogich środowisk będzie wspierana, wzmacniana i włączana w swoją edukacyjną podróż. Gwarantuje to, że wszyscy uczniowie, niezależnie od ich pochodzenia społeczno-ekonomicznego, mają równe szanse na rozwój.

Oto kilka praktycznych rozwiązań:

- Zapewnienie elastycznych opcji nauki: Zaprojektuj elastyczne harmonogramy lub oferuj możliwości nauki asynchronicznej, aby pomieścić studentów, którzy pracują w niepełnym wymiarze godzin.

Przykład: Umożliwienie studentom dostępu do nagranych wykładów i przesyłania zadań w wydłużonych terminach w celu zrównoważenia obowiązków akademickich i zawodowych.

- Ułatwienie dostępu do zasobów: Stwórz równy dostęp do narzędzi edukacyjnych, takich jak dostęp do Internetu, laptopy lub materiały do nauki.

Przykład: Ustanowienie programów dzielenia się zasobami, takich jak wypożyczanie laptopów w bibliotekach lub organizowanie miejsc do nauki z dostępem do Internetu na terenie kampusu, które pozostają otwarte po godzinach.

- Oferuj wsparcie rówieśników i mentorów: Połącz uczniów w pary z mentorami lub wspierającymi rówieśnikami, którzy mogą ich prowadzić i zachęcać.

Przykład: Wdrożenie systemu korepetycji peer-to-peer, w którym wyróżniający się uczniowie mogą pomagać innym, tworząc środowisko do nauki opartej na współpracy.

- Rozpoznawanie i przeciwdziałanie zmęczeniu i przepracowaniu: Wdrażanie programów odnowy biologicznej i angażowanie się w indywidualne rozmowy w celu identyfikacji uczniów zmagających się z przepracowaniem.

Przykład: Umożliwienie studentom robienia krótkich przerw podczas długich sesji praktycznych i zapewnienie im dostępu do usług doradczych w celu radzenia sobie ze stresem.

- Tworzenie wspierającej kultury klasy: Zbuduj empatyczne i integracyjne środowisko klasowe, które uznaje różnorodne pochodzenie uczniów.

Przykład: Włącz dyskusje na temat różnorodności społeczno-ekonomicznej, aby wspierać zrozumienie wśród rówieśników, podkreślając, że każdy wnosi unikalne mocne strony.

Włączenie umiejętności miękkich, takich jak aktywne słuchanie, empatia i zdolność adaptacji w komunikacji zapewnia, że procesy myślenia projektowego w kształceniu i szkoleniu zawodowym są integracyjne dla wszystkich uczniów. Dostosowane podejścia dla różnych grup szczególnie wrażliwych pomagają usuwać bariery i wspierać równość, umożliwiając każdej osobie wniesienie znaczącego wkładu.

Poniżej znajdują się praktyczne porady dotyczące włączania osób z grup marginalizowanych. **Independence Australia (2019) | VET Toolbox:**

A	ASK before you help; it may not always be wanted.
B	BE patient and don't pretend to understand or interrupt someone with a speech impediment.
C	COMMUNICATE naturally with your language and expressions.
D	Give specific DIRECTIONS considering distance, weather and obstacles e.g. Steps.
E	Get down to EYE LEVEL during longer conversations by sitting or kneeling.
F	FOCUS on the person, not the disability. Don't bring it up unless relevant.
G	Avoid patronising GESTURES like patting a head or shoulder and back slapping.
H	A wheelchair is not a place to HOLD your bags without permission.
I	Always respect a person's dignity, individuality and desire for INDEPENDENCE.
J	JOIN the conversation and talk as you would with anyone else.
K	KNOW that most people with a disability can make their own decision.
L	LEAVE accessible car spots for people with a disability.
M	Never MOVE a wheelchair without permission; it is personal property.
N	Speak NORMALLY; don't shout or raise your voice unless asked to do so.
O	Avoid OUTDATED terms like 'handicapped', 'crippled' and 'wheelchair bound'.
P	Don't PAT an assistance or guide dog if they're in working mode with their owner.
Q	Increase QUALITY of life by implementing inclusive projects.
R	REARRANGE furniture to create a clear path for wheelchairs.
S	SPEAK directly to the person with the disability and not to their companion.
T	Offer a seat to people with limited mobility on public TRANSPORT.
U	UNLOCK and unblock all ramps and wheelchair accessible doors.
V	VIEW a wheelchair as freedom to move about independently.
W	Only push or lean on a WHEELCHAIR with permission.
X	See their X-FACTOR and not their limitations.
Z	ZIP it! Not everyone wants to talk about why they are using a wheelchair.

4. Zalecenia dla praktyków VET

Komunikacja włączająca jest powszechnie uznawana i promowana na różnych poziomach szkolnictwa wyższego. Podczas gdy ramy teoretyczne i polityki instytucjonalne podkreślają jej znaczenie, nadal istnieje znaczna luka w praktycznym wdrażaniu i ocenie konkretnych zmian, które promują włączenie grup szczególnie wrażliwych. Ta rozbieżność często pozostawia te grupy niedostatecznie reprezentowane i niedostatecznie obsługiwane, szczególnie w szkolnictwie zawodowym.

Dzięki wykorzystaniu narzędzi myślenia projektowego w kształceniu i szkoleniu zawodowym szanse na włączenie każdego uczestnika są już zwiększone. Wynika to w dużej mierze z potencjału oferowanego przez myślenie projektowe, w którym aktywne słuchanie i empatyczna komunikacja mają kluczowe znaczenie dla tego podejścia. Stwarza to prawdziwe możliwości holistycznego zaangażowania i integracji różnych perspektyw. Aby jednak wzmocnić ten proces, kluczowe znaczenie ma ocena postępów i identyfikacja obszarów wymagających poprawy pod względem włączenia przy użyciu odpowiednich wskaźników włączenia.

Wskaźniki włączenia w kształcenie i szkolenie zawodowe w oparciu o zasoby UE

Pięć Kluczowych Przesłań dla Edukacji Włączającej Europejskiej Agencji ds. Specjalnych Potrzeb i Edukacji Włączającej stanowi podstawę do opracowania wskaźników włączenia w kształceniu i szkoleniu zawodowym (VET). Wskaźniki te służą jako punkty odniesienia dla tworzenia sprawiedliwych i wspierających środowisk uczenia się, które zaspokajają różnorodne potrzeby wszystkich uczniów. Poniżej znajduje się podsumowanie kluczowych wskaźników dostosowanych do kształcenia i szkolenia zawodowego:

Kluczowe wskaźniki włączenia w kształcenie i szkolenie zawodowe

1. **Dostępność materiałów edukacyjnych i środowiska:**

- Materiały powinny być uniwersalne i dostępne w wielu formatach (np. audio, wizualnym, Braille'a).
- Przestrzenie fizyczne muszą być dostosowane do potrzeb studentów niepełnosprawnych, zapewniając dostępność wszystkich obiektów.

2. **Udział studentów:**

- Wszyscy uczniowie powinni mieć możliwość aktywnego udziału w dyskusjach, projektach i procesach decyzyjnych.
- Metodologie Design Thinking powinny sprzyjać współpracy, zapewniając, że każdy głos zostanie wysłuchany.

3. **Odpowiedzialność kulturowa i społeczna:**

- Rozpoznawać i doceniać różnorodność kulturową, dostosowując metody nauczania do pochodzenia uczniów.
- Zachęcać do praktyk, które szanują tożsamość płciową i neuroróżnorodność.

4. **Systemy wsparcia i elastyczność:**

- Zapewnienie dostosowanego wsparcia, takiego jak mentoring, korepetycje lub technologia adaptacyjna.
- Umożliwienie elastycznych terminów lub alternatywnych metod oceny dla uczniów o szczególnych potrzebach.

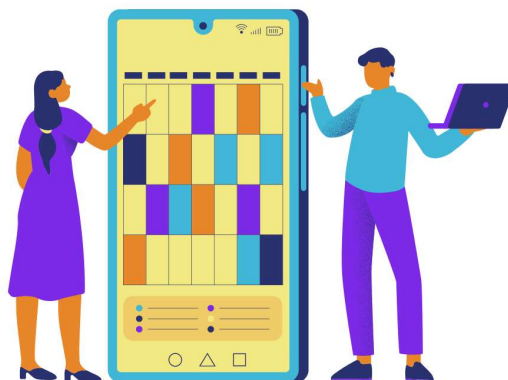
5. **Szkolenie i świadomość nauczycieli:**

- Wyposażenie nauczycieli w szkolenia na temat praktyk włączających i nieświadomych uprzedzeń.
- Promowanie nastawienia na rozwój i otwartości na ciągły rozwój zawodowy.

Celem tych wskaźników i narzędzi nie jest ich sztywne stosowanie, ale wykorzystanie ich jako przewodników do refleksji i ciągłego doskonalenia. Świadomie włączając integrację w praktyki VET, nauczyciele mogą stworzyć oparte na współpracy, sprawiedliwe środowisko, w którym wszyscy uczniowie, nie tylko ci z rozpoznanymi potrzebami, mogą się rozwijać.

Pełna metodologia monitorowania inkluzywności

Ustalenie wskaźników ma kluczowe znaczenie, a aby zapewnić dokładną ocenę sesji VET, powinny one zostać włączone do w pełni monitorowanego procesu. Na każdym etapie, od wstępnego przygotowania do końcowej oceny, wskaźniki muszą być zdefiniowane i regularnie weryfikowane pod kątem ich przydatności.

A. **Sesja wstępna: Planowanie i przygotowanie**

1. Ocena potrzeb:

Rozdawanie ankiet przed sesją lub przeprowadzanie wywiadów w celu określenia potrzeb uczniów.

Przykładowe pytania:

- Czy masz specjalne udogodnienia, które pomagają ci efektywnie uczestniczyć w zajęciach?
- Jakie wyzwania napotkałeś w poprzednich działaniach grupowych?

Analizuj wyniki, aby zrozumieć luki w dostępności.

2. Projektowanie sesji:

Opracowywanie materiałów w różnych formatach (wizualnych, słuchowych, dotykowych).

Zaplanuj różnorodne działania, aby zaspokoić różne style uczenia się (np. zadania indywidualne, dyskusje grupowe, projekty praktyczne).

Wstępne przydzielanie ról w działaniach zespołowych w celu zapewnienia równego uczestnictwa.

3. Ustal cele i wskaźniki:

Zdefiniowanie wymiernych wyników w zakresie inkluzji.

Przykład: 100% uczniów przedstawi co najmniej jeden pomysł podczas burzy mózgów.

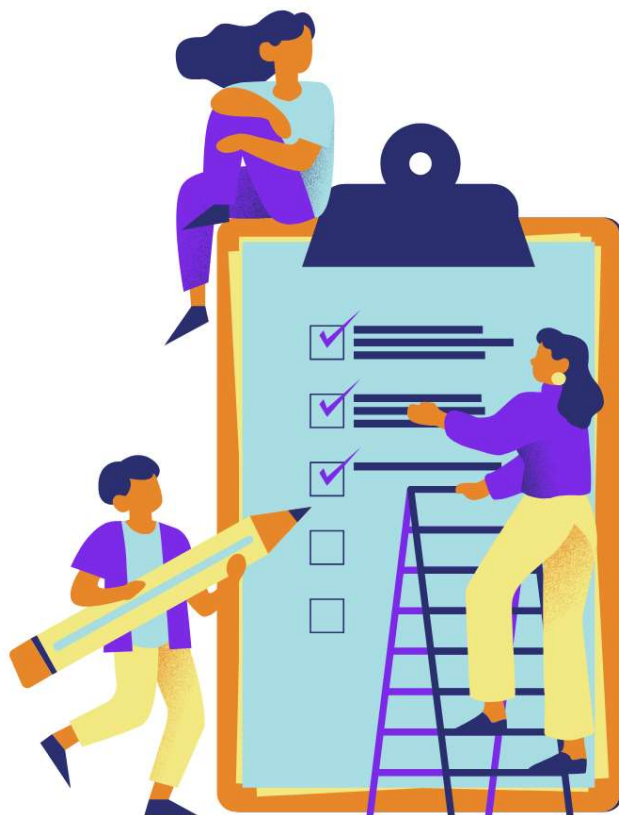
B. Podczas sesji: Aktywne monitorowanie

1. Obserwacja i gromadzenie danych:

Wykorzystaj moderatora lub wyznaczonego obserwatora do monitorowania wskaźników inkluzji w czasie rzeczywistym.

Przykładowa lista kontrolna obserwacji:

- Czy wszyscy uczniowie są aktywnie zaangażowani?
- Czy udogodnienia są efektywnie wykorzystywane?
- Czy ktoś dominuje w dyskusjach, podczas gdy inni milczą?

2. Mechanizmy natychmiastowego sprzężenia zwrotnego:

Korzystaj z narzędzi cyfrowych (np. ankiet na żywo, aplikacji do zbierania opinii), aby zbierać opinie uczniów w trakcie sesji.

Przykład: "W skali od 1 do 5, jak bardzo czujesz się zaangażowany w dzisiejszą aktywność?".

3. Adaptacja w czasie rzeczywistym:

Jeśli pojawią się wzorce wykluczenia (np. niektórzy uczniowie nie wnoszą wkładu), dostosuj je na miejscu:

- Połącz uczniów, którzy zmagają się z trudnościami, ze wspierającymi rówieśnikami.
- Przerwy na ponowne wyjaśnienie instrukcji lub dostosowanie zadań grupowych.

C. Po sesji: Refleksja i ocena

1. Zbieranie informacji zwrotnych:

Przeprowadź podsumowanie z uczniami, używając pytań otwartych:

- Jakie aspekty dzisiejszej sesji sprawiły, że poczułeś się włączony?
- Co moglibyśmy poprawić, aby sesja była bardziej inkluzywna?

Zbieraj anonimowe opinie, aby zachęcać do szczerości.

2. Analiza danych:

Analizuj dane dotyczące uczestnictwa (np. wkład na uczestnika, wykorzystanie narzędzi).

Kontrola krzyżowa z wcześniej zdefiniowanymi wskaźnikami:

- Czy wszyscy uczniowie mogli wnieść swój wkład?
- Czy zakwaterowanie było wystarczające?

3. Działania następce:

Dzielenie się wynikami z nauczycielami i interesariuszami.

Opracowanie możliwych do podjęcia kroków w celu poprawy

Przykład: Zaplanowanie dodatkowych szkoleń dla nauczycieli w zakresie korzystania z technologii wspomagających.

INDICATORS FOR INCLUSIVE VET SESSIONS

	Indicator	Example
Accessibility	Percentage of learning materials available in multiple formats (audio, large print, Braille, digital with screen readers).	For a prototyping session, ensure instructions and templates are accessible in visual, auditory, and tactile forms.
Participation	Ratio of active contributions (e.g., ideas shared, tasks completed) from all participants, ensuring no single group dominates.	In brainstorming, use "round-robin" speaking methods to ensure each student contributes equally.
Cultural Responsiveness	Number of culturally diverse examples and scenarios used in teaching materials.	Include case studies from various cultural contexts to foster relatability and inclusion.
Support systems	Availability and utilization of accommodations like assistive technologies, flexible deadlines, or mentoring.	Allow a dyslexic student extra time to complete a written component of a project.
Teacher preparedness	Frequency of teacher training sessions on inclusive practices within the past academic year.	Train educators to cater to diverse needs.

Wnioski: Budowanie integracyjnych systemów kształcenia i szkolenia zawodowego

Myślenie projektowe oferuje transformacyjne podejście do uczenia się i rozwoju pomysłów, kładąc nacisk na uczestnictwo i współpracę. Aby to podejście osiągnęło swój pełny potencjał, konieczne jest zintegrowanie komunikacji włączającej jako elementu fundamentalnego. Wiąże się to z celowym wysiłkiem, aby rozpoznać i rozwiązać bariery uczestnictwa, w tym widoczne i niewidoczne wady oraz uprzedzenia, które utrudniają włączenie wszystkich uczniów.

Komunikacja włączająca wymaga rozwijania umiejętności takich jak aktywne słuchanie i empatia. Te umiejętności miękkie są niezbędne do przełamywania barier i prawdziwego zrozumienia potrzeb uczestników, umożliwiając im poczucie integracji zarówno z nauką, jak i dynamiką grupy. Ważne jest, aby stale rozwijać i ćwiczyć te umiejętności z życzliwością i otwartym umysłem. Regularne stawianie się w sytuacji osób wykluczonych, niezależnie od tego, czy są to osoby niepełnosprawne, osoby LGBTQIA+, migranci czy młodzież z mniej uprzywilejowanych środowisk, może pogłębić nasze zrozumienie wykluczenia. Doświadczenie skutków i emocji związanych z wykluczeniem w dynamice grupowej sprzyja zdolności do opracowywania bardziej skutecznych, odpowiednich i dostosowanych do kontekstu rozwiązań w celu sprostania tym wyzwaniom.

Co ważne, najcenniejsze spostrzeżenia i rozwiązania wspierające integrację często pochodzą od samych wykluczonych osób. Ich doświadczenia życiowe w wyjątkowy sposób pozwalają im zidentyfikować bariery i zaproponować rozwiązania, które są zarówno praktyczne, jak i skuteczne. Takie podejście oparte na współpracy nie tylko wzmacnia pozycję marginalizowanych osób, ale także zapewnia, że rozwiązania są oparte na rzeczywistości.

Aby utrzymać skuteczność i trwałość praktyk włączających w kształceniu i szkoleniu zawodowym (VET), konieczne jest zintegrowanie mierzalnych wskaźników w całym procesie nauczania. Wskaźniki te służą jako przewodnik do oceny trafności i wpływu działań włączających na każdym etapie, od planowania po realizację i ewaluację. Zapewniają one, że włączenie nie jest traktowane jako jednorazowy cel, ale jako ciągłe zobowiązanie do tworzenia sprawiedliwych środowisk uczenia się.

Ostatecznie, wspieranie inkluzywności poprzez Design Thinking i inkluzywną komunikację wzbogaca doświadczenie edukacyjne dla wszystkich uczestników. Zajmując się konkretnymi potrzebami marginalizowanych grup i promując kulturę empatii i zrozumienia, programy VET mogą uwolnić pełny potencjał każdego ucznia, zapewniając, że nikt nie pozostanie w tyle.

Łącząc empatię, innowacyjny projekt i praktyczne strategie, nauczyciele mogą stworzyć środowisko VET, w którym wszyscy uczniowie mają szansę odnieść sukces.

To, co jest dobre dla osób, które potrzebują procesu integracji, jest dobre dla nich wszystkich.

✧ Nie tylko uczymy - łączymy, rozumiemy i inspirujemy. ✧

Razem możemy budować mosty, które sprawiają, że edukacja zawodowa będzie dostępna i wzmacniająca dla wszystkich.

Referencje:

Smith, S i Pickford, R i Sellers, R i Priestley, J (2021) Opracowanie narzędzia do projektowania kursów włączających: narzędzia wspierającego refleksję personelu nad ich praktyką włączającą. Kompas: Journal of Learning and Teaching. ISSN 2044-0073 DOI: <https://doi.org/10.21100/compass.v14i1.1115>

Evi Schmid (2022) Nordic Journal of Comparative and International Education (NJCIE) 6 (3), 1-7, <https://doi.org/10.7577/njie.5073>.

Denitsa Dimitrova i Kamelia Nusheva (2024) W obliczu przyszłości: Umiejętności w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na dziś i na jutro, Education and New Developments.

Catherine Shea Sanger Nancy W. Gleason (2020) Diversity and Inclusion in Global Higher Education; Lessons from Across Asia, ISBN 978-981-15-1627-6, ISBN 978-981-15-1628-3 (eBook) <https://doi.org/10.1007/978-981-15-1628-3>

VET Toolbox (2017), współfinansowany przez Komisję Europejską i rząd niemiecki. Wytyczne dotyczące sposobu włączania osób zmarginalizowanych do głównego nurtu polityki. Partnerstwo VET Toolbox składa się z GIZ, British Council, Enabel, LuxDev i AFD, <https://vettoolbox.eu/wp-content/uploads/2022/07/VET7-Manual-v3-interactive.pdf>.

UNESCO-UNEVOC (2021) Międzynarodowe Centrum Kształcenia Technicznego i Zawodowego UN Campus, Kształcenie techniczne i zawodowe oraz szkolenia dla młodzieży znajdującej się w niekorzystnej sytuacji, https://unevoc.unesco.org/pub/tvet_for_disadvantaged_youth.pdf

Milagros Sainz, Sergi Fabregues, Maria José Romano, Beatriz-Soledad Lopez (2022) Interwencje mające na celu zwiększenie zainteresowania młodych ludzi STEM. Front. Psychol., 11Sec. Gender, Sex and Sexualities, Volume 13 | <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.954996>

Anne M. Hayes i Jennae Bulat (2017) Disabilities Inclusive Education Systems and Policies Guide for Low- and Middle-Income Countries, Research Triangle Park (NC): RTI Press, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK554622/>

Bruce J. Ellis , Laura S. Abrams, Ann S. Masten, Robert J. Sternberg, Nim Tottenham i Willem E. Frankenhuis (2020) Hidden talents in harsh environments, Development and Psychopathology, 1-19 doi:10.1017/S0954579420000887,

https://www.researchgate.net/profile/Bruce-Ellis-5/publication/342989483_Hidden_talents_in_

Europejska Agencja ds. Specjalnych Potrzeb i Edukacji Włączającej (2014) Five key messages for inclusive education, ISBN: 978-87-7110-517-9, [harsh_environments/links/5f13aaa14585151299a6e691/Hidden-talents-in-harsh-environments.pdf](https://harsh_environments.links/5f13aaa14585151299a6e691/Hidden-talents-in-harsh-environments.pdf)